

Dato: 30. maj 2024

Energistyrelsen

Mail: Open-door@ens.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Høring af havvindmølleprojekt Jammerland Bugt Havmøllepark. Journalnummer 2019-5937.

Energistyrelsen har d. 4. april 2024 sendt havvindmølleprojektet Jammerland Bugt Havmøllepark i høring. Danmarks Naturfredningsforening (DN) og DN Kalundborg fremsender hermed høringssvar til vindmølleparken inkl. landdelen, og takker for muligheden for dette.

Generelt

Vi står midt i to buldrende kriser, klima- og biodiversitetskriserne, kriser der i videst muligt omfang skal løses sammen, for at vi ikke kommer til at forværre den ene frem for den anden. Derfor forholder dette høringssvar sig primært til, hvordan projektet kan gennemføres under hensyn til natur og miljø.

DN arbejder for en ambitiøs klimapolitik, hvor udbygning af vedvarende energi er helt afgørende for at bekæmpe klimaforandringerne. Derfor skal Danmark i 2050 have en energiforsyning baseret på 100 % vedvarende energi, hvoraf vindmøller kommer til at udgøre en væsentlig del. Vindkraft kan være med til at mindske udledningen af drivhusgasser ved at erstatte energi fra fossile brændsler som olie, kul og naturgas.

DN arbejder for at give naturen meget mere plads, og sikre sunde og robuste økosystemer både på land og i havet. For at sikre naturen i havet når der bl.a. udbygges med havvind, er det vigtigt, at miljøundersøgelserne er velunderbyggede og grundigt forholder sig til de potentielle konsekvenser en havmøllepark kan få for et givet havområde og de arter der lever heri.

DN og DN Kalundborg har i nærværende høringssvar udelukkende forholdt sig til de natur- og miljømæssige aspekter af vindmølleprojektet for at opnå et projektet, der kan gennemføres uden der sker væsentlig negativ påvirkning på sårbar natur og dyreliv.

Generelt mener DN, at miljøkonsekvensvurderingen ikke i tilstrækkelig grad viser, at der ikke vil være en væsentlig negativ effekt på især flagermus og fugle, idet at:

- Forundersøgelserne for flagermus er utilstrækkelige.
- Det, som forsigtighedsprincip, er nødvendigt at anvende driftsstop ved 8-10 m/sek.,
- Det ikke tilstrækkeligt er belyst hvilken effekt der vil være på trækvejsbestanden af ederfugl og sortand.
- Der mangler viden om fortrængning fra projektområder inkl. bufferzone ift. mulige fødesøgnings områder.

Bemærkningerne og andre kommentarer, er uddybet nedenfor.

Flagermus

"Fælles for alle flagermusarter er, at de har relativt lange levetider (nogle arter helt op til 40 år), samt lave reproduktionsrater, og at de typisk lever i lave bestandstætheder (Altringham 2011). Hunnerne skal hos de fleste arter være 2 år før de får unger. De fleste arter føder typisk kun én unge pr. år (nogle arter kan få to), og det er ikke alle voksne hunner, der yngler hvert år. I nogle år er det kun halvdelen af hunnerne. For at opretholde bestandene skal der være en høj overlevelse fra år til år, især for de voksne flagermus (Schorcht m.fl. 2009, Chauvenet m.fl. 2014). Flagermusbestandes status er derfor meget følsom over for øget dødelighed, og bestandene vil være lang tid om at genoprette gunstig status efter en periode med en ikke-bæredygtig, forhøjet dødelighed. Selv mindre ændringer i mortalitetsrater per år kan derfor have væsentlig betydning for en flagermusbestands status (Zeale m.fl. 2016, Rydell m.fl. 2011)".

"Der dræbes hvert år mange flagermus ved vindmøller på land (fx Ahlén 2010, Arnett m.fl. 2015). Dertil kommer drabstallene for kystnære og offshore vindmøller og andre infrastruktur-anlæg, men der er meget begrænset viden om dette. For små, fragmenterede bestande af sjældne arter, der grundet deres fåtallighed sjældent findes dræbte ved veje og vindmøller, vil selv enkelte drab pga. infrastruktur-anlæggene hurtigt have en negativ effekt på bestandenes status. For mere almindelige arter vil de kumulative effekter af fx drab ved vindmøller i hele bestandens udbredelsesområde have negative effekter på arternes overlevelse over længere tid". "Antallet af flagermusdrab pr. vindmølle varierede mere end en faktor 10 fra år til år på de enkelte lokaliteter", ligesom "Antallet af flagermus, der dræbes ved en vindmølle, stiger med stigende højde af vindmøllen og stigende længde af møllevingerne".

Citater fra DCE's notat "Beskyttelse af flagermus og miljøvurderinger" (2020)¹.

Mangelfulde forundersøgelser

Forundersøgelserne er lavet i 2021 i forårs, sommer og efterårssæsonen, ved at opsætte 16 detektorer på 6 lokaliteter. Der er ikke lavet undersøgelser med lyttebøjer indenfor projektområdet, ligesom der heller ikke er lavet manuelle lytninger langs kysten.

Ud fra de data der er blevet generet, konkluderes det, at der er 2 potentielle ruter der hhv. går nord og syd om projektområdet, og dermed vil opsætningen af møllerne ikke komme til at påvirke trækkende eller fouragerende flagermus.

I DCE's notat¹ fra 2020 er der på flere områder beskrevet, hvordan forundersøgelser for flagermus bør udføres, for at opnå et mere eller mindre retvisende billede af, hvordan flagermus bruger et område, både som potentielt trækrute og som fourageringsområde. I notatet fremgår det, at *"Flagermusenes brug af landskabet varierer gennem året og fra år til år. Derfor er det utilstrækkeligt blot at registrere forekomster og adfærdsmønstre i et projektområde i et par nætter i et enkelt år. For- og efterundersøgelser bør derfor altid dække de relevante perioder over 2-3 år"*¹.

Derudover bør man *"... altid gennemføres både manuelle registreringer og registreringer med passive detektorer. Manuelle registreringer og direkte observationer af flagermusene giver en nødvendig detaljeret viden om flagermusenes adfærd og brug af et projektområde"*¹, ligesom man *"I forbindelse med forundersøgelser til havvindmølleprojekter må man have et netværk af detektorer på bøjer og lign. ude i projektområdet"*².

Idet der udelukkende er brugt fastsiddende detektorer, har man ingen idé om evt. brug af projektområdet eller en manuel og visuel gennemgang af området. DCE's opdaterede håndbog om bl.a. flagermus² (2024), beskriver ligesom DCE's notat (2020), tilsvarende hvordan undersøgelser bør gennemføres for at få et nogenlunde retvisende billede af arternes brug af området.

DN mener dermed ikke, at undersøgelserne er anvendelige til at konkludere, at der ikke foregår træk gennem projektområdet eller at området ikke anvendes til fouragering.

¹ Elmeros M 2020. Beskyttelse af flagermus og miljøvurderinger. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 27 s. Notat nr. 55 https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notatet_2020/N2020_55.pdf

² Morten Elmeros, Esben Terp Fjederholt, Julie Dahl Møller, Hans J. Baagøe, Jesper Bladt og Christian Kjær 2024. Opdatering af: Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV. Del 2 – Odder og flagermus. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 185 s. - Videnskabelig rapport nr. 603 https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR603.pdf

Driftsstop og tilpasning af vilkår

Det fremgår af Energistyrelsens udkast til etableringstilladelse, at der med vilkår 1.3.10, sættes krav om driftsstop under 6 m/sek. eller at rotorbladene drejer med maksimalt to rotationer per minut fra 1. april til 31. oktober, som et forsigtighedsprincip, idet der generelt mangler viden ift. flagermusenes træk og fouragering i området.

Med både DCE's notat (2020) og den opdaterede håndbog (2024), er der kommet anbefalinger om ændrede driftsstop, således at der anbefales driftsstop ved 8-10 m/sek. fra 1. april til 31. oktober.

DN mener, at det for denne park er nødvendigt at anvende denne anbefalede vindhastighed for driftsstop, som forsigtighedsprincip, idet forundersøgelserne ikke er tilstrækkelige til at afvise evt. negativ påvirkning på flagermusarterne der findes i området.

Af vilkår 1.3.10 fremgår det desuden, at *"Der er mulighed for tilpasning af ovenstående vilkår jf. §28 i miljøvurderingsloven. Hvis Bygherre kan fremlægge detaljeret dokumentation om relationen mellem forekomsten af flagermus i projektområdet og vindhastighed, vindretning, temperatur og nedbør, kan vilkåret justeres således, at tidsperioderne kun afspejler de perioder og aktuelle vindhastigheder, hvor der forekommer flagermus. Data indsamlet før opførelsen af møllerne, samt mens møllerne er i drift, kan bidrage til en sådan justering. Overvågning af møllerne i driftsfasen bør inddrage data ved både basis af møllerne og i nacellehøjde"*.

Idet data indsamlet ifm. miljøkonsekvensvurderingen ikke er tilstrækkelig jf. anbefalingerne fra DCE (2020 og 2024), mener DN at der straks bør igangsættes ekstra undersøgelser, for at sikre den tilstrækkelige viden om flagermusenes anvendelse af området, inden møllerne opsættes.

Derudover fremgår det af DCE's opdaterede håndbog (2024), at *"Akustisk monitorering af flagermus omkring vindmøllernes med detektorer i nacellen registrerer kun en lille andel af de flagermus, der flyver i risikozonen omkring vindmøllerne, på grund af ultralyds hurtige dæmpning i luft. Afhængigt af arten og dens ekkolokationsskrik vil man kun registrere mellem 4 og 23 % af flagermusene ved en vindmølle med 60 m lange vinger (Voigt m.fl. 2021). Desuden varierer rækkevidden afhængigt af luftfugtighed, temperatur og lufttryk. Ved vindmøller med længere vinger vil andelen af flagermusene i risikozone, der kan registreres, være endnu mindre. Korte efterundersøgelser, fx 1-2 år med akustisk monitorering fra nacellerne giver et dårligt vidensgrundlag til at vurdere nogle vindmøllers betydning for flagermusbestandene"*.

DN finder dermed, at muligheden for evt. tilpasning af vilkåret jf. §28 i miljøvurderingsloven, efter Energistyrelsens anvisninger, ikke vil være tilstrækkelige til at give et reelt billede af vindmøllernes påvirkning på flagermusene i området.

DN opfordrer Energistyrelsen til at ændre på vilkåret, således at der ud fra et forsigtighedsprincip, ændres på vindhastigheden for driftsstop, samt at dataindsamling både før og i driftsfasen bygger på valide data og reel viden for området, hvori data fra nacellehøjde formodentlig ikke er brugbar.

DN Kalundborgs mener, der bør udarbejdes en plan for afværgeforanstaltninger, såfremt det i driftsfasen viser sig, at flagermusene ændrer adfærd, som medfører større tab end forventet af individer i et omfang, der truer bestanden.

Fugle

Da store dele af de Vesteuropæiske bestande af kystfugle enten lever eller overvintrer i de danske kystnære områder, har vi en særlig forpligtelse til at sikre, at deres levesteder ikke forringes. Dette fremgår også af Fuglebeskyttelsesdirektivets præambel (pkt. 4): *"De fuglearter, der i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, er i vid udstrækning trækfugle, og må derfor betragtes som fælles eje. Effektiv beskyttelse af fuglene er et typisk grænseoverskridende miljøproblem, som medlemsstaterne har et fælles ansvar for"*.

Danmark er således forpligtet til at sikre, at div. marine infrastrukturprojekter ikke medfører væsentlige negative effekter på EU's fælles trækfuglebestande bl.a. ederfugle og sortand. Ederfugl er 'næsten truet' og bestanden er gået tilbage de sidste 10-15 år. Bestanden af sortand er livskraftig og vurderes i fremgang.

Utilstrækkelige optællinger

Det fremgår, at Jammerland Bugt er leve og rastested for internationalt betydende forekomster af bl.a. ederfugle og sortænder, men at man ved fugletællingerne i hhv. 2014-2015 og 2020-2022 har fundet, at der er meget stor variation ift. hvor mange arter og antal af disse, der er i området de undersøgte år. DN finder, at de mange år mellem fugletællingerne ikke i tilstrækkelig grad giver et retvisende af fuglenes brug af området. DN mener, at der bør gennemføres flere fugletællinger, som samtidigt dækker flere år, for at få et mere retvisende billede af fuglenes brug af området. Det gælder særligt for ederfugl og sortand.

Optællingen af vandfuglene er lavet ved at overflyve området i ca. 75 m højde i transekter. Det er en almindelig metode, men DN peger på, at der bør anvendes mere opdaterede og mere præcise metoder som i højere grad anvender AI. Og metoder hvor der flyves i en højre højde, som dermed skræmmer langt færre vandfugle væk (ved neddykning eller bortflyvning). Dermed giver metoderne et mere retvisende billede af den faktiske bestand i et givent område.

Ifm. fugletællingerne for Lillebælt Syd fremgik det, at der "*Efter flyoptælling er tallene korrigeret ved, at der er ganget med 2,3 (erfaringsbaseret konstant fra DCE) for at komme frem til det antagne antal fugle i området. Det skyldes, at ikke alle fugle tælles med, når der tælles fra fly. Korrektionen vurderes som meget konservativ (fra MKV Lillebælt Syd, s. 254)*". DN synes ikke at kunne finde denne samme korrektionsfaktor anvendt i flyoptællingerne fra Jammerland Bugt, også selvom det fremgår, at optællingerne er lavet efter de glædende standarder. DN mener derfor, at der er risiko for, at data for fugletællingerne er så upræcise, at de ikke kan danne grundlag for de i miljøkonsekvensvurderingen gjorde konklusioner om fuglene.

Biogeografiske bestand og fortrængning

Det fremgår, at der for både ederfugl og sortand, befinder sig over 1% af den biogeografiske bestand af arterne indenfor optællingsområdet - estimeret 90.000 individer af ederfugl og 35.000 individer sortand. For ederfugl fremgår det, at det er ca. 12 % af den biogeografiske bestand der findes i området. Men i VVM-redegørelsen fra 2014 fremgår det, at "*Det er beregnet, at ca. 273.000 ederfugle – over 25 % af den samlede biogeografiske bestand – rastede inden for optællingsområdet d. 30. oktober 2014, hvilket understreger områdets store betydning for arten*".

Det fremgår af miljøkonsekvensvurderingen, at "*... påvirkning af mere end 1 % af en arts biogeografisk bestand, også kaldet trækvejsbestanden, vurderet til at udgøre en risiko for en negativ påvirkning af bestanden*". Men alligevel konkluderes det, at "*Jammerland Bugt er ikke kendt som et betydningsfuldt rasteområde for sortand (Wetlands International, 2022) eller et område af international betydning for sortand eller andre arter af rastende vandfugle (Petersen, Nielsen, & Clausen, 2016). De højeste observerede tal for sortænder falder sammen med hovedtrækket ind i de danske farvande i december og træk gennem de danske farvande i marts*".

Derudover fremgår det, at man forventer en fortrængningseffekt på mellem 70% og 90% og en bufferzone på mellem 2 km og 4 km, alt efter art. Men i VVM-redegørelsen fra 2018 står der, at man forventer en fortrængningseffekt på 90% for alle arter og en bufferzone på mellem 0,5 km og 2 km.

Når der for to arter findes mere end 1% af trækvejsbestanden i området, vurderer DN, at projektområdet må have en vis betydning for arterne, og DN finder det bekymrende at miljøkonsekvensvurderingen på den måde negligerer denne påvirkning af og på arterne. Derudover er det bekymrende, at der er forskel på fortrængningseffekten og bufferzonerne for de forskellige arter alt efter om man læser VVM-redegørelsen eller miljøkonsekvensvurderingen, ligesom DN ikke kan se hvilken korrektionsfaktor der er anvendt for flytællingerne.

Samlet set står det tvivl om konklusionerne i miljøkonsekvensvurderingen om, at vindmølleparkens fortrængning af fuglearterne ikke vil have en negativ effekt på arterne. Dertil kommer risikoen for kollision og drab.

Det fremgår af miljøkonsekvensvurderingen, at der i perioden 2010-2020, årligt er landet mange tons blåmuslinger fra områderne 40G1 og 40G0, hvori projektområdet er beliggende, og at landingerne af blåmuslinger er den værdimæssigt vigtigste art for begge områder. Det fremgår ligeledes, at der indenfor projektområdet ikke er fundet større områder med blåmuslinger, og at projektet dermed ikke vil have en negativ påvirkning på udbredelsen af blåmuslinger og dermed fødegrundlaget for området fugle. Ederfugle lever primært af blåmuslinger, og derfor er udbredelsen af disse i dens udbredelsesområde af stor vigtighed. Men DN finder ikke at det tilstrækkeligt er beskrevet, hvad udbredelsen af blåmuslinger er indenfor den bufferzone som havfuglene fortrænges fra, og om påvirkningen ud i det område, vil medføre at fuglene risikerer at miste et vigtigt fødegrundlag ved fortrængningen.

DN Kalundborg

DN Kalundborg finder, at det er vigtigt at anlægsfasen tilrettelægges under hensyntagen til fuglenes fældningstid. Derudover mener DN Kalundborg, at der bør udarbejdes en plan for afværgeforanstaltninger, såfremt det i driftsfasen viser sig, at fuglene ændrer adfærd, som medfører større tab af individer og/eller truer bestanden.

Kompenserende tiltag

Der kan som kompenserende foranstaltning for tab af raste og levested, og forbedring af biodiversiteten gennemføres genopretning af (flere) stenrev et godt stykke væk fra mølleområdet. Stenrev giver levesteder for mange forskellige arter, men også fødemuligheder for bl.a. edderfugle.

Marsvin

DN Kalundborgs samlede vurdering for havpattedyr er, at havmølleparken vil udgøre en ikke uvæsentlig påvirkning af de lokale bestande. Der bør derfor foretages grundig monitorering, således, at en udarbejdet plan for afværgeforanstaltninger kan iværksættes, såfremt det i driftsfasen viser sig, at den negative effekt på de marine pattedyr er større end forventet og de ændrer adfærd, eller etableringen af havmølleparken medfører større tab af individer end forventet.

Havstrategidirektivet

I tabel 11-1 er alle havstrategiens 11 deskriptorer gennemgået ift. en evt. påvirkning fra projektet.

Selve projektet vil medføre en lokal ændring af havbunden, fra sandet bund til hårdbund ved fundamentene og erosionsbeskyttelsen. Denne øgede andel af hårdt substrat i hele vandsøjlen med fundamenter og tårne, kan være en vektor for invasive arter/ikke-hjemmehørende arter (D2). Som DN læser afsnittet om D2, så fremgår det at det kun er udenlandske fartøjer med ballastvand, der aktivt vil kunne 'indføre' ikke-hjemmehørende arter til projektområdet. Men den blotte tilstedeværelse af flere hårde substrater i vandsøjlen og på havbunde, som fx havmøller, kan agere vektorer og trædesten for invasive arter i de danske farvande. Derfor bør man også holde øje med, om der gennem fx havmølleparker, sker en spredning af ikke-hjemmehørende arter.

Ift. D6 (havbundens integritet) mangler man at forholde sig til, at der tabes havbund ved projektet. Det er dog beskrevet i kapitel 8.2 ift. sediment, at der forventes et tab på 0,4-0,6 % af havbunden i området.

Det fremgår desuden af tabel 11-1, at der endnu ikke er fastsat tærskelværdier for havbundens integritet. Det er dog ikke korrekt, da der i 2023 blev der vedtaget tærskelværdier for

flere af deskriptorerne^{3,4}, hvorfor DN finder, at konsekvensvurderingen bør forholde sig til tærskelværdierne. Også selvom de reelt først indarbejdes i den kommende Havstrategi III basisanalyse. Selvom det ikke er et krav endnu at opgøre et projekts tab og forstyrrelse, er det vigtigt at få klarlagt, for at kunne imødekomme kravene ift. tærskelværdierne.

Ift. D11 (undervandsstøj), fremgår det ikke, om og i givet fald hvordan, projektet har forholdt sig til de vedtagne tærskelværdier fra 2022/2023⁵. Selvom tærskelværdierne først fuldt implementeres ved Havstrategi III, finder DN, at projektet bør forholde sig til, om tærskelværdierne generelt vil blive overholdt med projektet.

Kumulative effekter

Det beskrives at der er 7 marine projekter indenfor 100 km af Jammerland Bugt. Det er vurderet om de i kumulation med Jammerland Bugt havmøllepark, vil kunne have en negativ påvirkning på natur og miljø. Det vurderes, at der ikke vil være en kumulativ effekt i anlægs- og driftsfasen. DN er dog ikke umiddelbart enig i denne vurdering, da hverken forundersøgelserne for flagermus fra Lillebælt Syd vindmøllepark eller forundersøgelserne for flagermus for Jammerland Bugt, har en tilstrækkelig kvalitet til at konkludere, at de hver for sig, eller i kumulation, vil kunne have en negativ effekt på trækkende flagermus.

Det vurderes, at vindmølleprojektet ved Sprogø vil kunne udgøre en barriereeffekt, og forøge kollision og fortrængning. Af miljøkonsekvensvurderingen fremgår det, at VVM-redegørelsen for Sprogø Vindmøllepark ... *indeholder ingen kvantificering af påvirkninger af rastende fugle eller marine pattedyr, men beskriver at påvirkningerne er små og ubetydelige. Vindmøllerne er ifølge VVM-redegørelsen etableret i det område af Storebælt, som har de tætteste bestande af rastende fugle og fouragerende marine pattedyr*".

Det er i den sammenhæng ikke vurderet, om nogle af de arter der vil være blevet fortrængt fra Sprogø, har søgt til Jammerland Bugt, og med nærværende aktuelle projekt, dermed risikerer at blive yderligere påvirket og fortrængt. Derudover savnes en vurdering af, om etableringen af Sprogø Vindmøllepark førte til tabt havbund, som i kumulation med andre marine projekter, der leder til tabt havbund, skal vurderes, men ikke er blevet det.

Ift. Storebæltbroen fremgår det, at denne også kan have medført barriereeffekt, og øget kollision og fortrængning af fugle. Også her er der tale om et anlægsprojekt, der ligger tæt på Jammerland Bugt, og hvor de negative presfaktorer i princippet allerede kan have ændret på visse fugles bevægelsesmønstre i området ift. brugen af området eller træk. Derfor savnes en vurdering af, i hvilket omfang dette er sket, og i så fald hvilke kumulative effekter dette vil kunne få på fx trækkende og fouragerende fugle ifm. Jammerland Bugt Havmøllepark.

Det fremgår, at indvindingstilladelserne for de to (tre?) råstofområder der ligger hhv. i forbindelse med projektområdet (544-QB og 544-QA) og nordvest for projektområdet (504-GB) udløber i december 2025. Af den årsag er det de ikke inddraget i vurderingen af kumulative effekter. DN bemærker i den sammenhæng, at alle råstofområder har en indvindingsperiode på 10 år, men kan sagtens forlænges, ifald råstofbranchen ønsker det. Alle områderne er da også markerede i havplanen som råstofområder.

DN mener på den baggrund, at områderne bør vurderes i kumulation med Jammerland Bugt, ift. tab af havbund og evt. påvirkning på levesteder for marsvin og fugle i området, da konsekvenserne bør kendes, både ift. Jammerland Bugt havmøllepark, og ift. en eventuel forlængelse af indvindingstilladelserne.

³ Setting of EU Threshold Values for extent of loss and adverse effects on seabed habitats. <https://circabc.europa.eu/ui/group/326ae5ac-0419-4167-83ca-e3c210534a69/library/5fc8729b-7cc4-4f53-869c-9c56f6907416/details>

⁴ Commission Notice on the threshold values set under the Marine Strategy Framework Directive 2008/56/EC and Commission Decision (EU) 2017/848. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024XC02078>

⁵ RAMMENOTAT TIL FOLKETINGETS MILJØUDVALG om tærskelværdier under havstrategidirektivet <https://www.ft.dk/samling/2022/almdel/MOF/bilag/136/2660943.pdf>

Afværgeforanstaltninger

Flagermus

Med udkast til etableringstilladelsen har Energistyrelsen sat vilkår om driftsstop på møllerne ved vindhastigheder under 6 m/sek. fra april til oktober. Men DN finder ikke, at dette er tilstrækkelig for at sikre mod utilsigtede drab af trækkende, og potentielt fouragerende flagermus i området, den manglende kvalitet af forundersøgelserne, taget i betragtning.

DN finder at man som forsigtighedsprincip skal anvende DCE's nyeste anbefalinger på 8-10 m/sek. fra april til oktober. Med baggrund i data fra monitoringerne, kan vilkåret for driftsstop evt. ændres alt efter den viden som man opbygger.

Fugle

DN antager, at området er af europæisk vigtighed for bl.a. ederfugle og sortænder idet der er registreret over 1% af den biogeografiske bestand af arterne i området. Derfor ønsker DN, at der sættes vilkår om, at der skal være driftsstop eller anden afværgeforanstaltning, som reducerer risikoen for kollision og drab på trækkende fugle.

Med udkast til etableringstilladelsen har Energistyrelsen sat vilkår om 3 års monitoring af fugle. Det er meget positivt ift. at få mere data for trækkende og fouragerende fugle i området. DN mener dog, at der savnes vilkår om, at der skal anvendes teknologi (radar og AI), som sikrer, at møllerne slukker eller reducerer omdrejningshastigheden, når der detekteres trækkende fugle i nærheden af eller på vej mod området. Dette især fordi området rummer over 1% af den biogeografiske bestand af ederfugle og sortand, men også for at sikre andre trækkende fuglearter.

Andet

Kunstige stenrev

Af afsnittet om sediment fremgår det, at det må betragtes som positivt for havbunden at der tilføres sten til erosionsbeskyttelsen, da det giver nye levesteder. Det er korrekt, at tilføjes der et hårdt substrat til et område, hvor dette ikke findes i forvejen, så giver det et nyt levested til bl.a. fasthæftende organismer og evt. gemmested for fisk. Men DN peger på, at det ikke nødvendigvis er positivt for den givne havbundstype, at ændres på det lokale økosystem. En sandbund har tilknyttet de arter til sig, der er tilpasset livet dér. Møllefundamenter og erosionsbeskyttelse er menneskeskabte strukturer, som ændrer de lokale forhold. I princippet kan de derfor fortrænge nogle arter fra den substrattype som der var tidligere.

Lysmarkering

DN Kalundborg noterer, at Trafikstyrelsen i forbindelse med havvindmølleparkerne Vesterhav Syd og Nord har givet tilladelse til at afprøve radarstyret markeringslys på toppen af møllerne. Lyset tændes kun, når der er et fly eller en helikopter i nærheden. Det er forventeligt at ordningen gøres permanent, og dermed kan indføres på alle kystnære møller, inkl. Jammerland Bugt.

Dekommissionering

DN Kalundborg forventer, at myndighederne i en eventuel tilladelse ved den fysiske dekommissionering udarbejder en miljøvurdering og på den baggrund stiller specifikke krav til denne fase. Hverken fugle, fisk, marine pattedyr eller flagermus må påvirkes negativt i dekommissioneringsfasen.

Landanlægget

DN Kalundborg

DN Kalundborg har ingen bemærkninger til kabelføring fra møllerne til i-landføringen.

Fra samlemuffen føres landkabler til ny transformerstation, der anlægges indenfor Kalundborg Refinery's erhvervsområde. En tilfredsstillende placering, som dog indrammes af beplantning ud mod landskabet, så der opnås den mindst mulige visuelle landskabsmæssige påvirkning ligesom placering af fundament bør sikres mod oversvømmelse og lign.

DN Kalundborg foreslår, at der stilles krav om, at det 7 meter brede servitútbælte beplantes med en sommerfugle-insektvenlig beplantning til gavn for biodiversiteten.

Konklusion

Som det fremgår af ovenstående, finder DN ikke, at der med sikkerhed er redegjort for, at Jammerland Bugt Havmøllepark ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på beskyttede arter som flagermus og fugle. DN foreslår derfor, at der gennemføres supplerende undersøgelser og modelleringer, der klart afdækker vindmølleparkens reelle påvirkning på natur og miljø.

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening og DN Kalundborg,

Med venlig hilsen

Therese Nissen

Natur- og Miljøpolitisk medarbejder

Tlf.: 31 19 32 31

E-mail: tgd@dn.dk